

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Náhrada za bolest způsobenou pracovním úrazem

Nejvyšší soud ČR řešil v rozsudku sp. zn. 21 Cdo 4556/2016, ze dne 26. 9. 2017, právní otázku, zda se - po zrušení vyhlášky č. [440/2001](#) Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění, ve znění pozdějších předpisů, ust. § 3080 nového občanského zákoníku (o. z.) s účinností k 1. 1. 2014 - v pracovněprávních vztazích při stanovení náhrady za bolest nadále postupuje nadále podle této vyhlášky, nebo zda základním kritériem pro stanovení této náhrady je individuální posouzení konkrétního případu poškození zdraví podle zásady slušnosti ve smyslu ust. § 2958 o. z.

Názor, že na odškodnění této újmy na zdraví je nutné subsidiárně aplikovat ustanovení o. z. Nejvyšší soud odmítl. Do doby nabytí účinnosti zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku (o. z.), byla výše náhrady za bolest (a náhrady za ztížení společenského uplatnění), jako jednoho z dílčích nároků z práva na náhradu škody na zdraví, upravena vyhláškou č. [440/2001](#) Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění, ve znění pozdějších předpisů, a to jak pro případy bolesti vzniklé následkem pracovního úrazu nebo nemoci z povolání, tak pro případy bolesti vzniklé v souvislosti s poškozením zdraví, za které škůdce odpovídal podle občanskoprávních předpisů. Ust. § 3080 body 237 a 238 o. z. byla vyhláška č. [440/2001](#) Sb. s účinností od 1. 1. 2014 zrušena, neboť **nová občanskoprávní úprava opustila dosavadní způsob odškodňování újmy na zdraví, podle kterého se náhrada nemajetkové újmy na zdraví (její výše) určovala na základě bodového ohodnocení stanoveného v lékařském posudku podle sazeb upravených zrušenou vyhláškou, a nadále stanoví, že při ublížení na zdraví odčiní škůdce újmu poškozeného peněžitou náhradou, vyvažující plně vytrpěné bolesti a další nemajetkové újmy, že vznikla-li poškozením zdraví překážka lepší budoucnosti poškozeného, nahradí mu škůdce i ztížení společenského uplatnění, a že nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti** (ust. § 2958 o. z.). Uvedená zákonná díkce byla následně rozvedena „doporučujícím materiálem“ nazvaným „Metodika k náhradě nemajetkové újmy na zdraví (bolest a ztížení společenského uplatnění podle § 2958 občanského zákoníku)“ a uveřejněným pod č. 63 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 2014 (ve znění redakční opravy uveřejněné tamtéž v č. 1/2015).“

Rozchod občanskoprávní a pracovněprávní úpravy

Nabytím účinnosti o. z. se občanskoprávní a pracovněprávní úprava odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění rozštěpila, neboť provedenou rekonstrukcí soukromého práva zůstalo nedotčeno ust. § 394 odst. 2 zákoníku práce, které stanovilo, že do doby nabytí účinnosti právní úpravy úrazového pojištění se postupuje podle vyhlášky č. [440/2001](#) Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění, ve znění vyhlášky č. [50/2003](#) Sb. Důvodem byla skutečnost, že v **případě odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání se jedná o náhradu škody v podobě újmy na zdraví, ke které došlo při výkonu závislé práce, a že právní vztahy vznikající při jejím výkonu (individuální pracovněprávní vztahy) jsou předmětem zvláštní úpravy obsažené v zákoníku práce.** Zákoník práce poskytuje zvláštní ochranu postavení zaměstnance, který je v pracovněprávním vztahu slabší stranou, a proto je nutné postupovat podle zvláštní právní úpravy v něm obsažené. Tomu odpovídá i ust. § 2401 odst. 1 o. z., z něhož vyplývá přednost použití zákoníku práce před občanským zákoníkem na práva a povinnosti zaměstnance a zaměstnavatele z

pracovněprávních vztahů. Občanským zákoníkem se pracovněprávní vztahy řídí jen tehdy, nelze-li použít zákoník práce, a to vždy v souladu se základními zásadami pracovněprávních vztahů (ust. § 4 zákoníku práce).

Rozchod občanskoprávní a pracovněprávní úpravy odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění potvrdil i následný vývoj právní úpravy od 1. 10. 2015. K 1. 10. 2015 bylo zákonem č. [205/2015](#) Sb. zrušeno ust. § 394 odst. 2 zákoníku práce umožňující pro oblast pracovněprávních vztahů použití (jinak zrušené) vyhlášky č. [440/2001](#) Sb., a to do doby nabytí účinnosti právní úpravy úrazového pojištění, spolu se zákonem č. [266/2006](#) Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, zrušeno. Na základě zákonného zmocnění obsaženého v ust. § 271c odst. 2 zákoníku práce, ve znění účinném od 1. 10. 2015, které přinesl právě zákon č. [205/2015](#) Sb., **bylo s účinností od 26. 10. 2015 vydáno nařízení vlády č. [276/2015](#) Sb., o odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění způsobené pracovním úrazem nebo nemocí z povolání, které v pracovněprávních vztazích zachovává bodový systém výpočtu náhrady za bolest a za ztížení společenského uplatnění. Podle tohoto nařízení vlády se stanoví náhrada za bolest nebo náhrada za ztížení společenského uplatnění nejen v případě újmy na zdraví, která vznikla po jeho účinnosti, ale i tehdy, byla-li bolest nebo ztížení společenského uplatnění způsobena přede dnem nabytí účinnosti tohoto nařízení a nebyl-li přede dnem nabytí jeho účinnosti vydán lékařský posudek k odškodnění bolesti nebo ztížení společenského uplatnění (ust. § 10 nařízení vlády č. [276/2015](#) Sb.).**

Subsidiární použití ust. § 2958 o. z. a z něj vycházející metodiky k náhradě nemajetkové újmy na zdraví na pracovněprávní vztahy nepřipadá v úvahu. V této souvislosti je navíc třeba zdůraznit, že zákoník práce obsahuje komplexní pracovněprávní úpravu náhrady škody (část jedenáctá, ust. § 248 až 275 a část čtrnáctá, hlava I, díl 1, § 365 až 393), která má kogentní povahu (srov. nález Ústavního soudu č. [116/2008](#) Sb., bod 203), a nelze se proto od ní odchýlit.

Závěr

Při stanovení náhrady za bolest způsobenou zaměstnanci pracovním úrazem (nemocí z povolání), ke kterému došlo poté, co dne 1. 1. 2014 nabyl účinnosti o. z., se až do 30. 9. 2015 postupuje (s výjimkou případů, na které se vztahuje ust. § 10 nařízení vlády č. [276/2015](#) Sb.) podle vyhlášky č. [440/2001](#) Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění, ve znění vyhlášky č. [50/2003](#) Sb., judikoval Nejvyšší soud ČR v rozsudku sp. zn. 21 Cdo 4556/2016, ze dne 26. 9. 2017.

Terezie Nývltová Vojáčková

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Dva problémy s pracovní pohotovostí](#)
- [Příkaz a příkaz na místě v přestupkovém řízení vedeném orgány inspekce práce](#)
- [Nová úprava kvalifikovaných zaměstnaneckých opcí](#)
- [Zákon o jednotném měsíčním hlášení zaměstnavatele vstupuje v účinnost](#)
- [Souběh funkce statutárního orgánu a pracovněprávního vztahu - judikатурní vývoj](#)
- [Nejvyšší soud: Příspěvek na penzijní připojištění se řadí mezi pracovní a mzdové podmínky](#)
- [Změny nejen parametrů exekučních srážek pro rok 2026](#)

- [Transparentní odměňování](#)
- [K osobnímu příplatku v platové sféře](#)
- [Odvolání vedoucího zaměstnance z funkce a některé související otázky z HR praxe](#)
- [Dvojí zvýšení podpory v nezaměstnanosti k 1. 1. 2026](#)